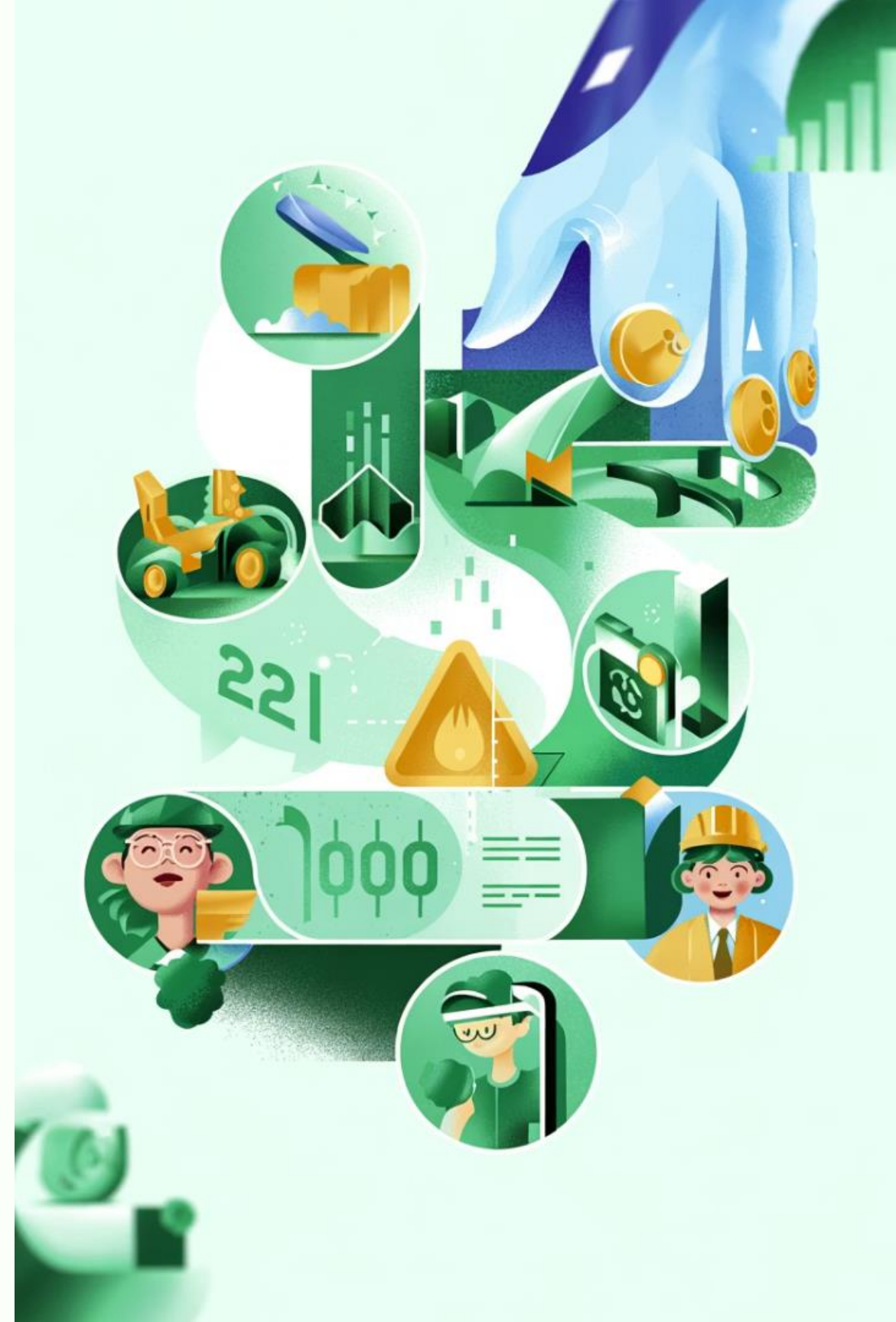

2024. gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas aktualitātes, statistika.

Sandra Zariņa, VDI Metodiskās vadības un kompetenču pilnveides nodaļas vadītāja

Liene Bundzinska, VDI Metodiskās vadības un kompetenču pilnveides nodaļas vecākā eksperte

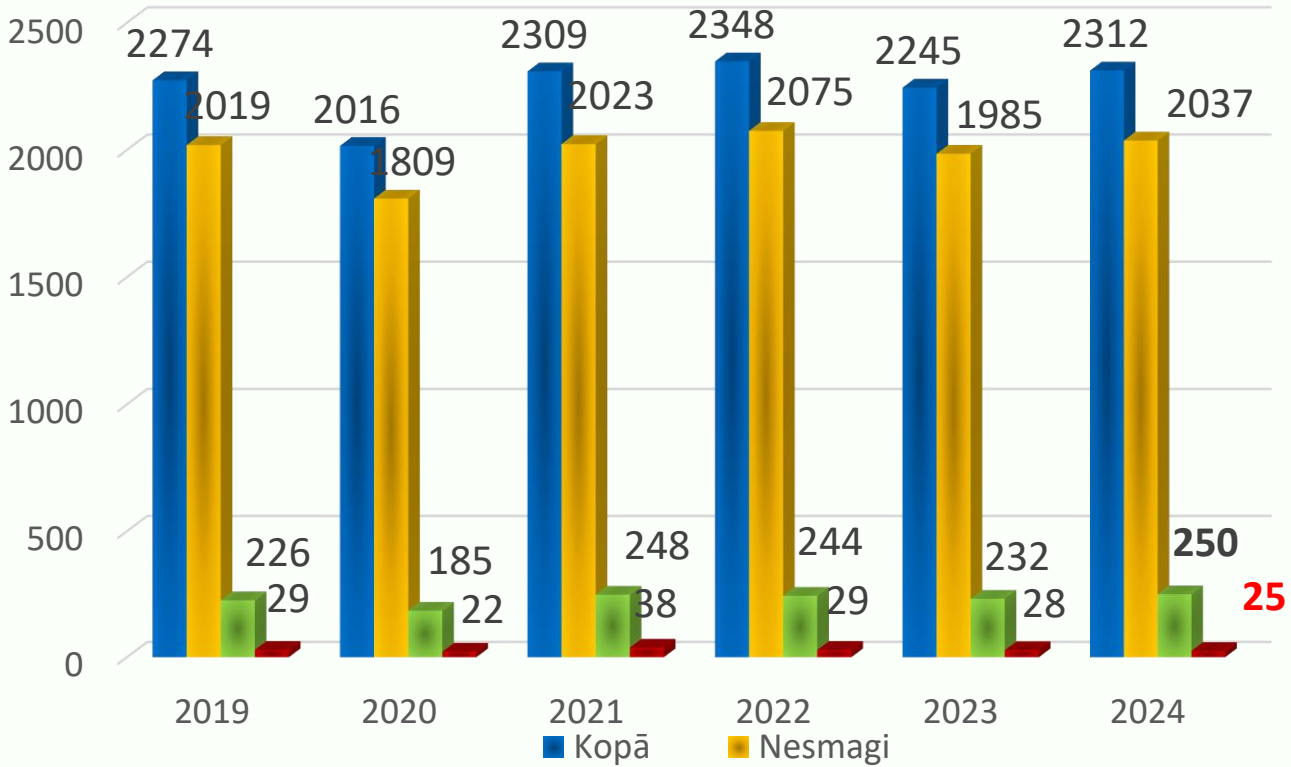
Aiga Šibeika, VDI Juridiskās nodaļas vadītāja

Izmeklēto nelaimes gadījumu darbā skaita dinamika (2019. - 2024.)

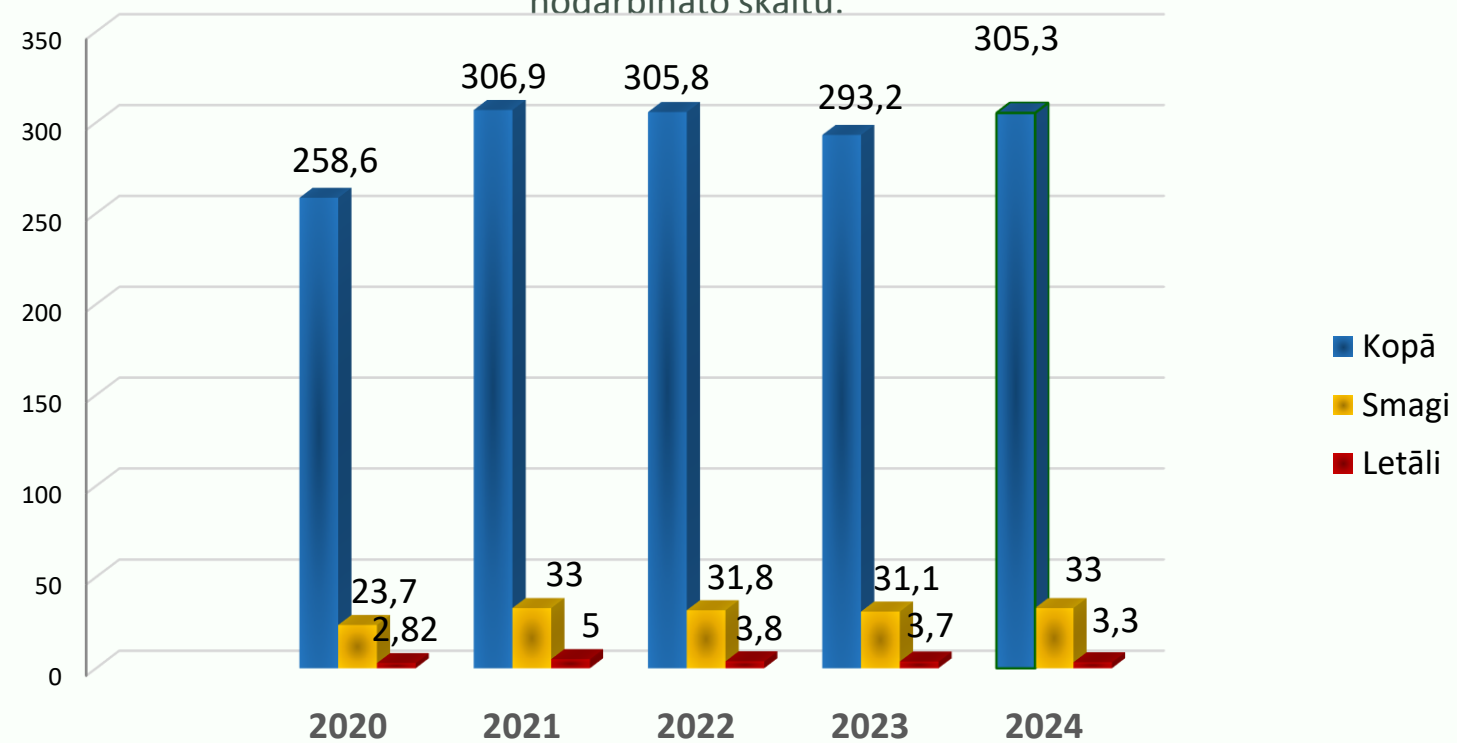
Darba vides drošības rādītāji pēdējo piecu gadu griezumā uzrāda pakāpenisku nelaimes gadījumu skaita pieaugumu. Īpaši atzīmējams ir smago negadījumu īpatsvars, kas saglabājas augstā līmenī, signalizējot par nepieciešamību stiprināt preventīvos pasākumus darba aizsardzības jomā.

.Uz 2025. gada 20. oktobri VDI izmeklēti un reģistrēti nesmagi NG-1479, smagi NG-123, letāli NG-10

Cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2020.-2024.)

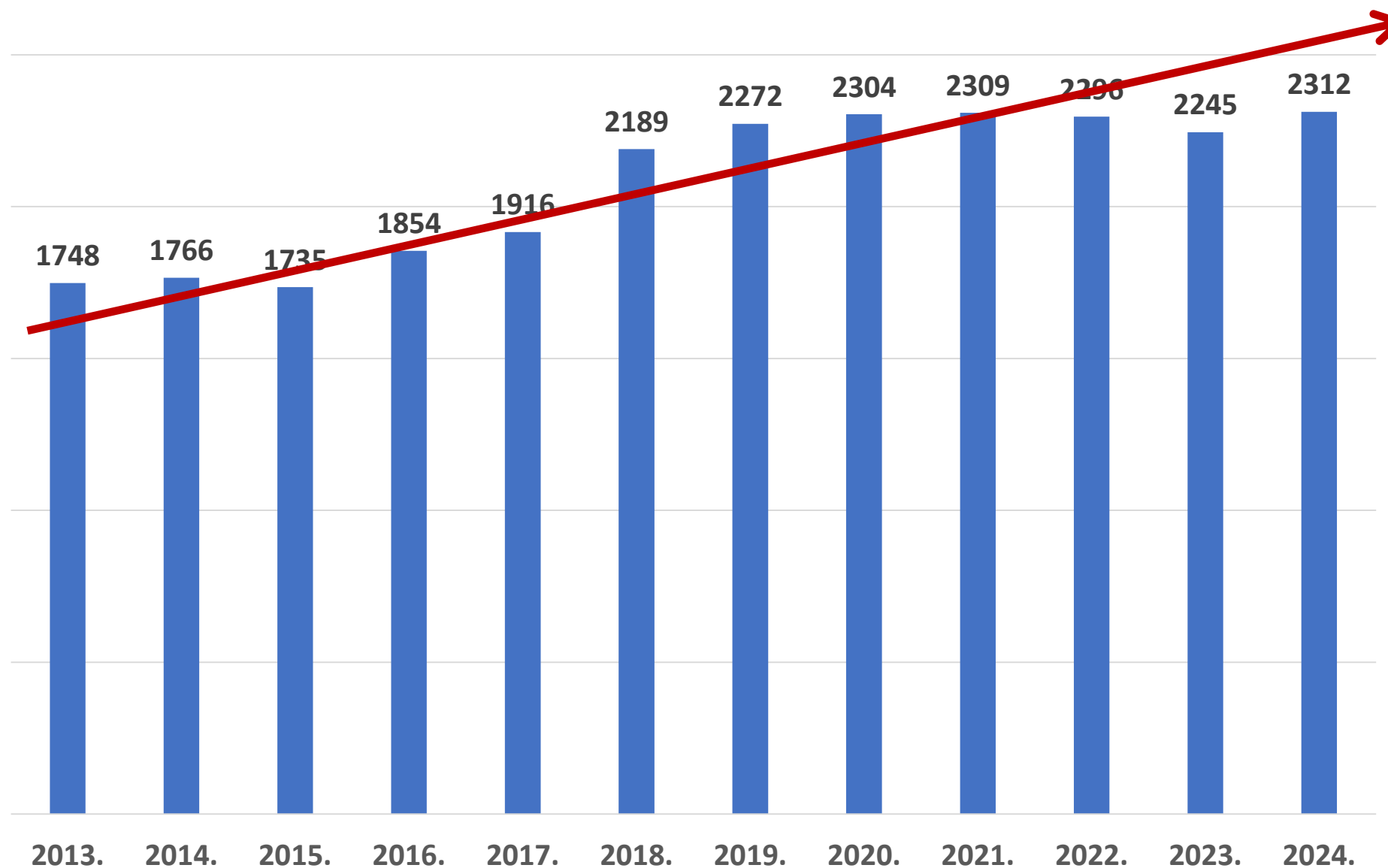
Grafikā atspoguļota smago un letālo nelaimes gadījumu darbā dinamika attiecībā pret nodarbināto skaitu.

Valsts darba
inspekcija

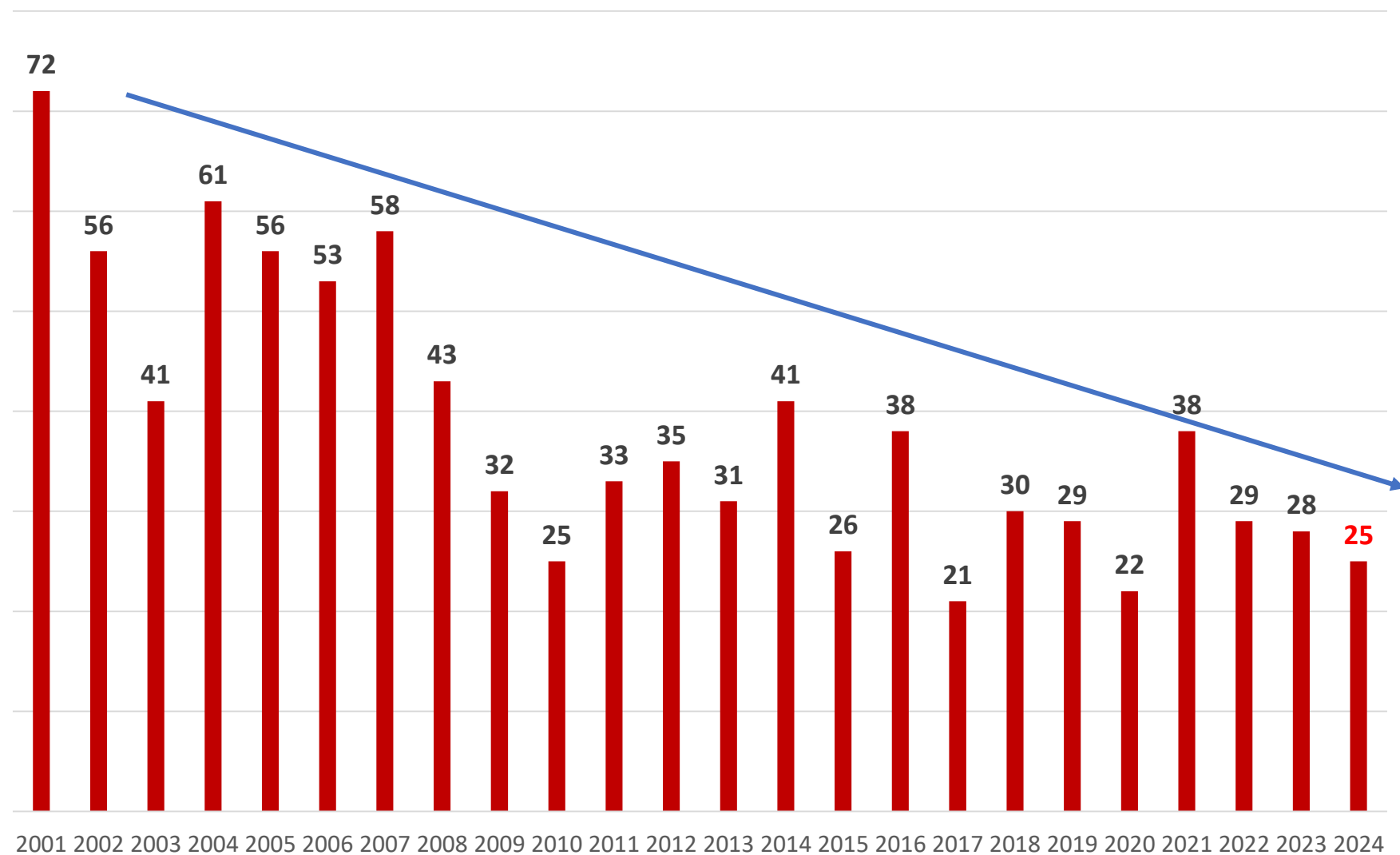
Valsts darba inspekcijā reģistrēto nelaimes gadījumu darbā KOPĒJĀ skaita dinamika

Valsts darba
inspekcija

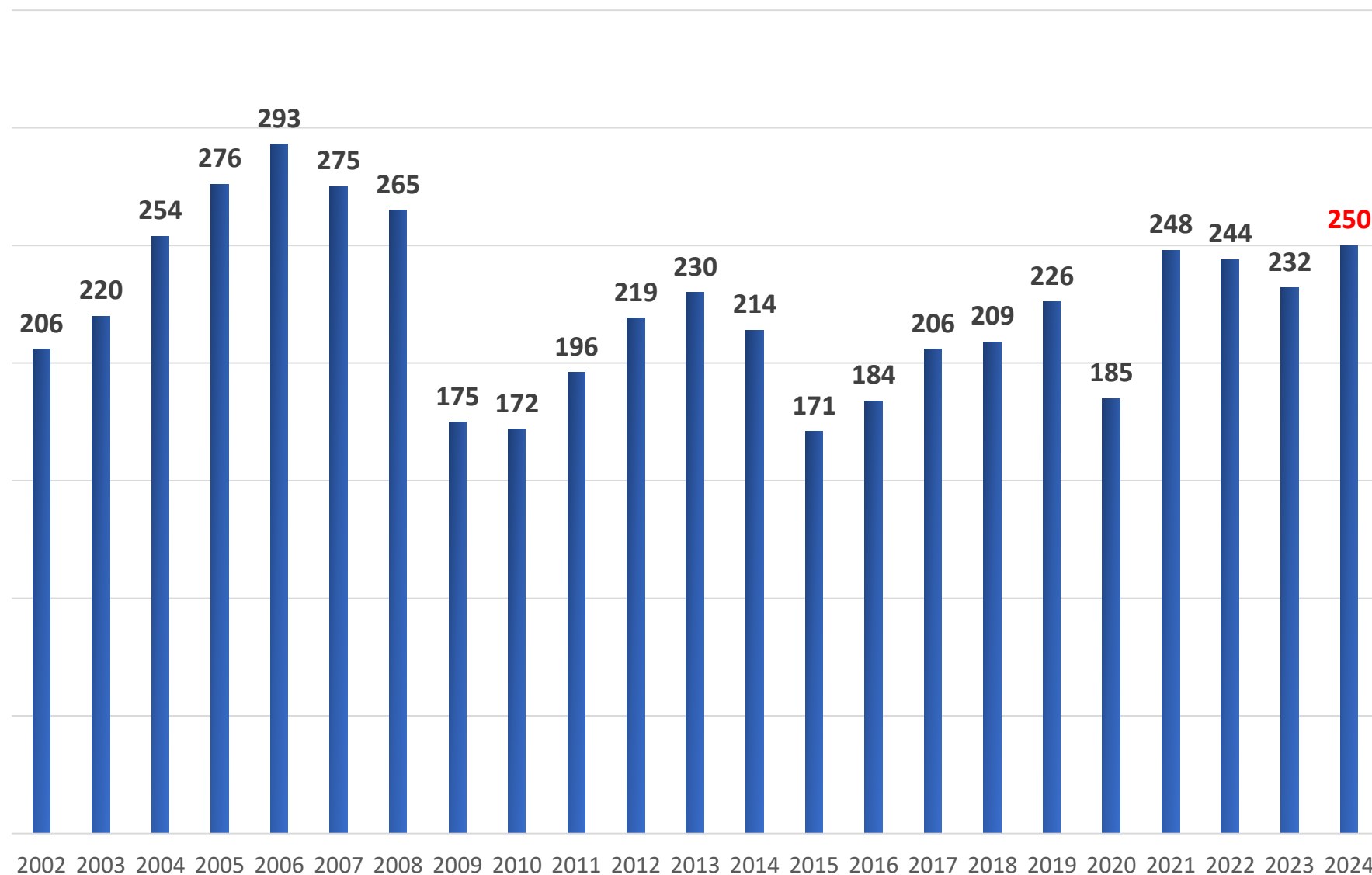
Nelaiimes gadījumos darbā BOJĀ GĀJUŠO skaits dinamika (2002.-2024.)

Valsts darba
inspekcija

Nelaiimes gadījumos darbā SMAGI cietušo skaits dinamika (2002.-2024.)

Nozares, kurām īpaši jāpievērš uzmanība (2024.)

Valsts pārvalde un aizsardzība

18 smagi gadījumi

Tirdzniecība

25 smagi un 2 letāli gadījumi

Transports un uzg labāšana

33 smagi un **7** letāli gadījumi

Būvniecība

40 smagi un 4 letāli gadījumi

Apstrādes rūpniecība

51 smagi un **3** letāli gadījumi

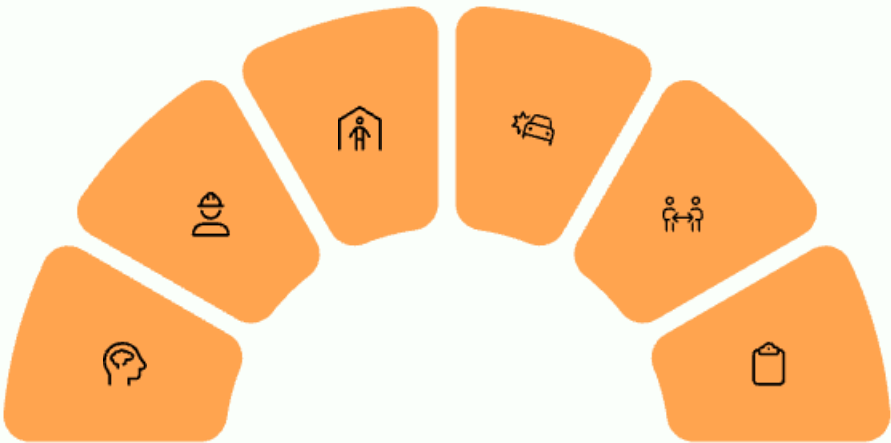
Nelaiimes gadījumu cēloņi (2024.)

Letāli nelaiimes gadījumi darbā

- Ceļu satiksmes negadījumi - 26%
- Trūkumi darba organizācijā un vadībā - 39%
- Nedroša cilvēka rīcība - 19%
- Neapmierinoši apstākļi darba vietā - 6%
- Citi cēloņi - 10%

Smagi nelaiimes gadījumi darbā

- Nedroša cilvēka rīcība - 52%
- Trūkumi darba organizācijā un vadībā - 24%
- Neapmierinoši apstākļi darba vietā - 10%
- Ceļu satiksmes negadījumi - 5%
- Vardarbība - 2%
- Citi cēloņi - 7%

Smago nelaimes gadījumu darbā biežākie traumēšanas faktori (2024.)

Traumas, kas gūtas paslīdot vai pakrītot

Krišana no augstuma

Lidojošu vai krītošu priekšmetu iedarbība

Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem

Letālo nelaimes gadījumu darbā biežākie traumēšanas faktori (2024.)

- Sadursme ar transportlīdzekļiem vai stacionāriem objektiem, t.sk. CSN
- Krišana no augstuma
- Lidojoša, krītoša vai rotējoša priekšmeta iedarbība
- Ievilkšana vai iespiešana iekārtās un objektos
- Noslaukšana un noslikšana

Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc vecuma (2024.)

Jaunākie darbinieki (18-34)

33% no kopējā NG skaita, 15% no smagajiem un letālajiem NG

Vidējā vecuma darbinieki (35-44)

21% no kopējā NG skaita, 18% no smagajiem un letālajiem NG

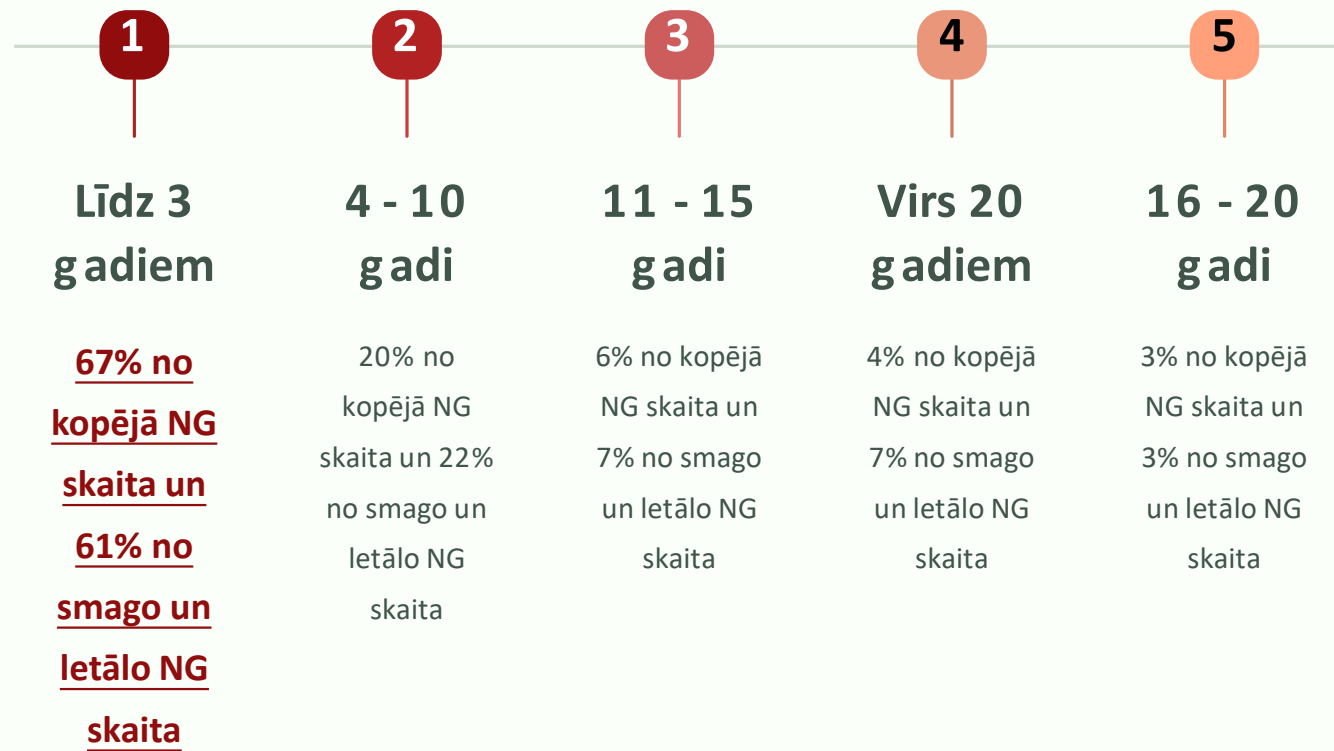

Pieredzējušie darbinieki (45-64)

41% no kopējā NG skaita, 53% no smagajiem un letālajiem NG

Statistika parāda satraucošu tendenci - vairāk nekā puse (53%) no visiem smagajiem un letālajiem nelaiimes gadījumiem darbā notiek tieši ar darbiniekiem vecuma grupā 45-64 gadi, neskatoties uz viņu dzīves un darba pieredzi.

Nelaiimes gadījumu sadalījums pēc darbinieku darba stāža (2024.)

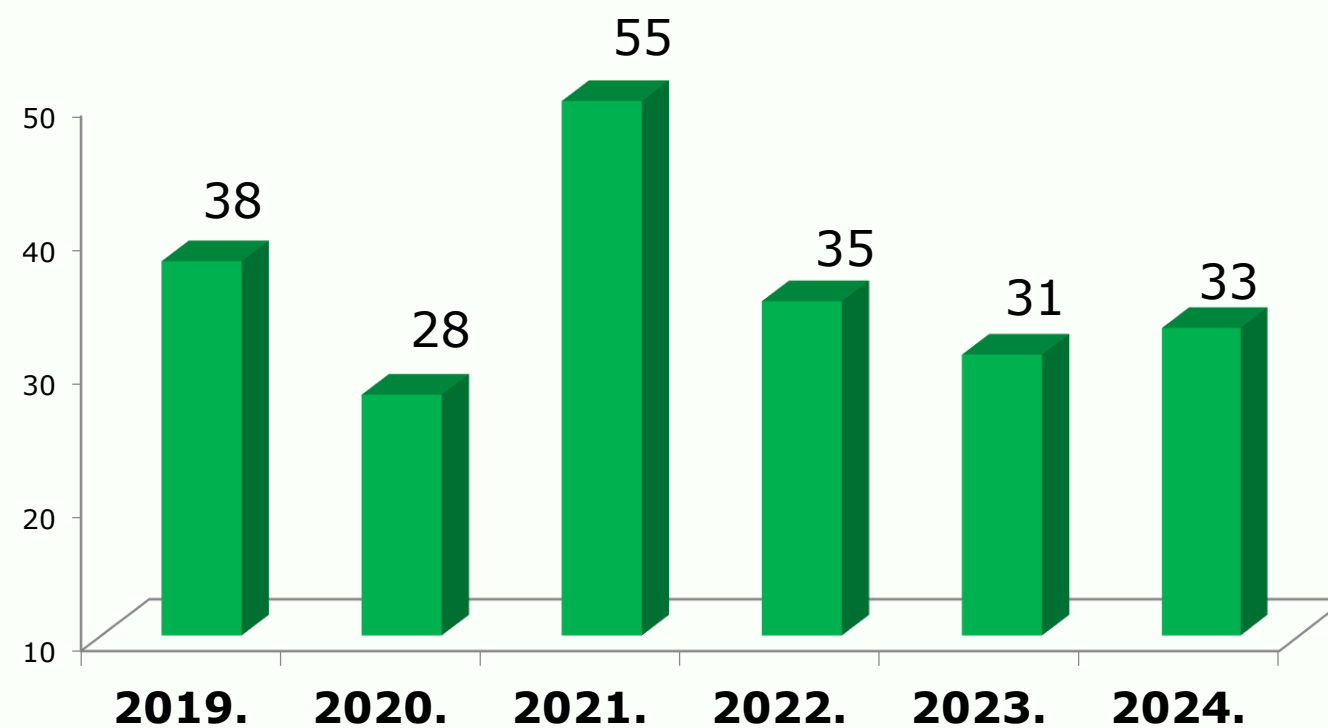

Vairāk nekā 60% visu nelaimes gadījumu darbā, tai skaitā 61% letālo un smago nelaimes gadījumu, notiek ar darbiniekiem, kuru darba stāžs konkrētajā uzņēmumā vai amatā nepārsniedz 3 gadus.

Šie dati izceļ būtisku tendenci - visaugstākajam riskam ir pakļauti tieši jaunie darbinieki ar nelielu darba pieredzi konkrētajā darba vietā.

"Dabīgās" nāves gadījumu darba vietā skaita dinamika (2019.-2024.)

Pēc ievērojama pieauguma 2021. gadā, kad tika reģistrēts visaugstākais dabīgo nāves gadījumu skaits darba vietās (55 gadījumi), pēdējos trīs gados vērojama stabilizācija ap 31-35 gadījumiem gadā.

Nozares, kurās visbiežāk konstatēti un izmeklēti "dabīgās" nāves gadījumi (2024.)

Apstrādes rūpniecība

Būvniecība

Operācijas ar nekustamo īpašumu

**Administratīvo un
apkalpojošo dienestu
darbība**

Tirdzniecība

Citas nozares

Apstrādes rūpniecības un būvniecības nozarēs konstatēts ievērojami lielākais "dabīgās" nāves gadījumu skaits, kas kopā veido 45% no visiem gadījumiem. Šis ir arī nozares ar tradicionāli augstu kopējo nelaimes gadījumu skaitu, kas norāda uz nepieciešamību pastiprināt preventīvos pasākumus, īpaši attiecībā uz darbinieku veselības stāvokļa uzraudzību un darba vides uzlabošanu.

"Dabīgā" nāvē mirušo darbinieku raksturojums (2024.)

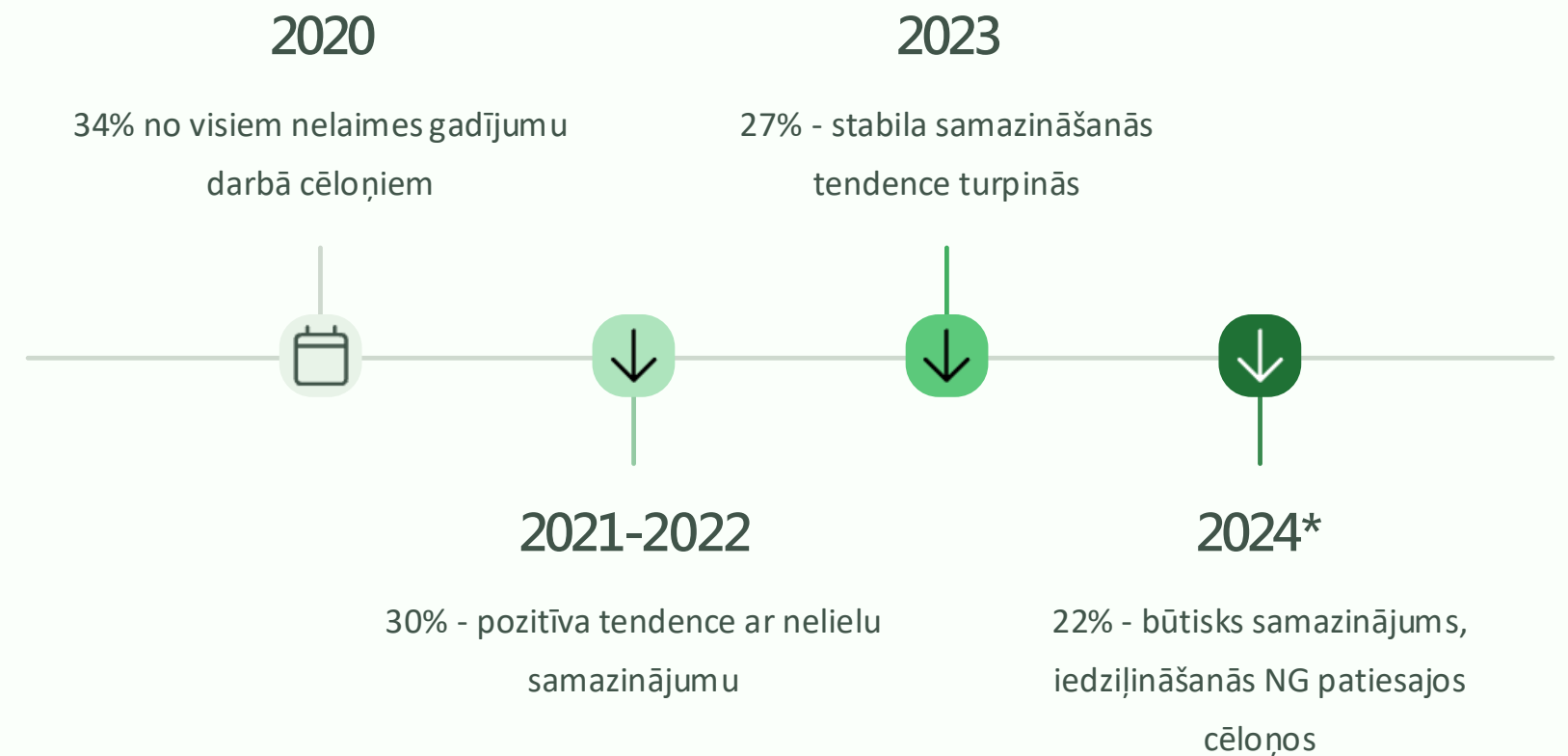
Dabīgās nāves gadījumi darba vietā ievērojami biežāk skar vīriešus priekšpensijas vecumā. Īpaši satraucoša tendence ir relatīvi īsa darba stāžs pēdējā darbavietā, kas liecina par potenciālām problēmām darba adaptācijas vai veselības uzraudzības jomā.

"Dabīgā" nāvē mirušo darbinieku profesijas (2024.)

Profesiju grupa	Gadījumu skaits	Procentuālā daļa	Profesija
Vienkāršo profesiju strādnieki	2	32%	Apkopējs, sētnieks, palīgstrādnieks
Transportlīdzekļu vadītāji	8	26%	Automobiļa vadītājs, traktora vadītājs
Kvalificēti strādnieki	7	23%	Būvnieks, namdaris, jumīķis
Savas jomas speciālisti	6	19%	Elektronikas tehniķis, apsardzes darbinieks

Statistika liecina, ka vienkāršo profesiju strādnieki un transportlīdzekļu vadītāji ir visaugstākā riska grupas attiecībā uz dabīgās nāves gadījumiem darba vietās. Šīs divas profesiju grupas kopā veido 58% no visiem reģistrētajiem gadījumiem, kas norāda uz nepieciešamību pievērst pastiprinātu uzmanību šo profesiju pārstāvju veselības stāvoklim un darba apstākļiem.

Nelaiimes gadījuma cēloņa "Neuzmanība" dinamika

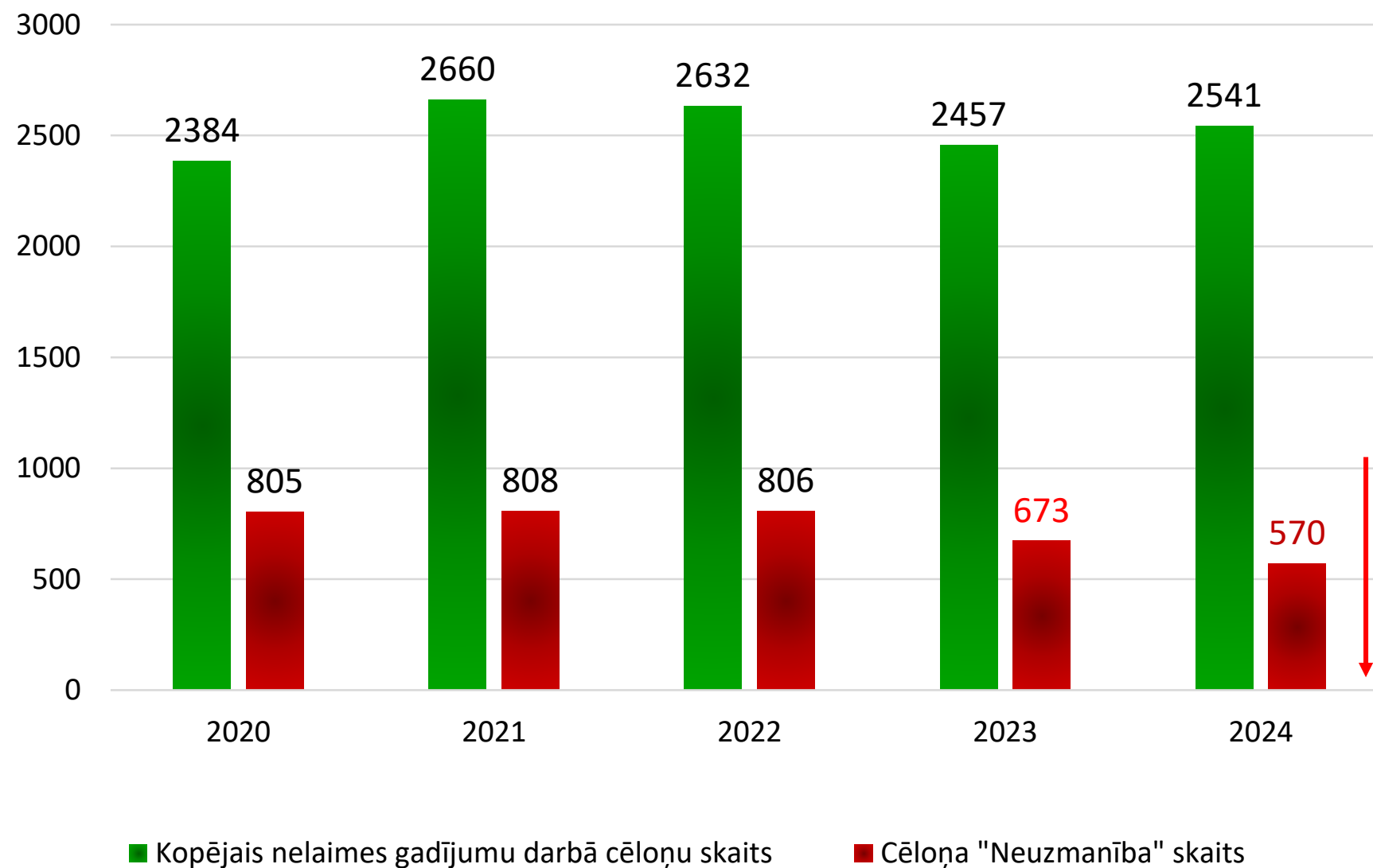

Dati atspoguļo ievērojamu progresu "Neuzmanības" kā nelaimes gadījumu cēloņa samazināšanā pēdējo četru gadu laikā. Uzņēmumu un VDI preventīvais darbs sniedz acīmredzamus rezultātus.

Valsts darba
inspekcija

Nelaimes gadījuma darbā cēloņa “Neuzmanība” dinamika pret kopējo nelaimes gadījumu cēloņiem (2020. – 2024.)

Neuzmanība kā nelaimes gadījumu cēlonis - kritiski problemātiska pieeja

Neuzmanības norādīšana kā nelaimes gadījuma (NG) cēloni ir problemātiska vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, tas rada situāciju, kur fokuss ir nevis uz sistēmiskajām problēmām, bet uz individuālu kļūdu. Lielākajā daļā ES valstu šāda pieeja netiek atbalstīta, jo tā neveicina drošas darba vides uzlabošanu.

Bieži neuzmanības norādīšana atspoguļo vēlmi atrast vainīgo, nevis patiesā cēloņa noskaidrošanu. Ironiskā kārtā, ja netiek konstatēts patiesais cēlonis, tad nav skaidrs, kādas izmaiņas jāveic darba vidē vai apmācībā, lai novērstu līdzīgus negadījumus nākotnē.

Neuzmanība kā cēlonis - praktiski piemēri (1)

Steigas faktors

Cietušais norāda, ka steidzās, lai paspētu izpildīt darbu

Nepamanīšana

Paskaidrojums atzīmēts, ka cietušais "nepamanīja" bīstamību

Instrukcijas pārkāpums

Paralēli "neuzmanībai" tiek citēta konkrēta darba aizsardzības instrukcija

Praksē bieži sastopami gadījumi, kad cietušais paskaidrojumā norāda, ka steidzās, lai paspētu padarīt visus darbus. Darba devējs šādos gadījumos kā nelaimes gadījuma cēloni norāda "neuzmanība", neiedziļinoties, kāpēc darbiniekam bija jāsteidzas un vai darba organizācija nebija problemātiska.

Citā gadījumā darbinieks norāda, ka "nepamanīja" bīstamo faktoru. Vienlaikus aktā 7. punktā norādīts darba aizsardzības instrukcijas konkrēts punkts, kas pārkāpts, bet netiek izvērtēts, vai darbinieks vispār bija atbilstoši apmācīts par šo darba aizsardzības aspektu.

Neuzmanība kā cēlonis - praktiski piemēri (2)

Ziemas faktori

Tikko uzsnidzis sniegs un ledus zem tā, teritorija nenokaisīta

Darbinieka rīcība

Palīgstrādnieks pārvietojās lēni, velkot lāpstu, paslīdēja un krita

Instrukciju vispārīgums

Formālas, pārāk vispārīgas instrukcijas par "uzmanīgumu"

Spilgts piemērs ir gadījums, kad palīgstrādnieks pārvietojās pa teritoriju ar tikko uzsnigušu sniegu. Zem sniega bija izveidojusies ledus kārtā, darbinieks paslīdēja un nokrita. Kā cēlonis tika norādīta "neuzmanība", lai gan patiesais cēlonis bija neattīrīta un nenokaisīta teritorija.

Darba aizsardzības instrukcijā bija vispārīgi norādīts: "pārvietojoties pa teritoriju - būt uzmanīgam, neskriet, novērtēt seguma drošumu, slīdamību, u.c." un "būt uzmanīgam, nesot priekšmetus". Šādi vispārīgi norādījumi praktiski pārnēs visu atbildību uz darbinieku, ignorējot darba devēja pienākumu nodrošināt drošu darba vidi.

Neuzmanība kā cēlonis - praktiski piemēri (3)

Sarunas un uzmanības novēršana

Darba devējs argumentē, ka darbinieki sarunājās un tādēļ novērsa uzmanību no potenciālā riska

Neveikti preventīvie pasākumi

Papildus izmeklējot noskaidrojās, ka ceļi nebija nokaisīti, kaut arī apstākļi to prasīja

Fokuss uz darbinieku, ne sistēmu

Izmeklēšana koncentrējās uz darbinieka uzvedību, ignorējot darba vides faktorus

Turpinot iepriekšējā piemēra analīzi, papildus paskaidrojumos noskaidrojās, ka darba devējs īpaši uzsvēra faktu, ka palīgstrādnieks nelaimes gadījuma brīdī sarunājās ar kolēģi, tādējādi it kā novēršot uzmanību no apkārtējās vides riskiem.

Taču, veicot padziļinātu izmeklēšanu, atklājās, ka nelaimes gadījuma dienā ceļi nebija nokaisīti, par spīti slidenajiem apstākļiem. Šis fakts mainīja izpratni par negadījuma īstajiem cēloņiem, pārorientējot uzmanību no darbinieka personiskās rīcības uz darba vides drošības trūkumiem un darba devēja neveiktajiem preventīvajiem pasākumiem.

Darbinieku atbildība ir pakārtota darba devēja atbildībai

Administratīvās Apgabaltiesas spriedums

Lieta Nr.A420374013

Atbildības hierarhija

Darbinieku atbildība pakārtota darba devēja atbildībai

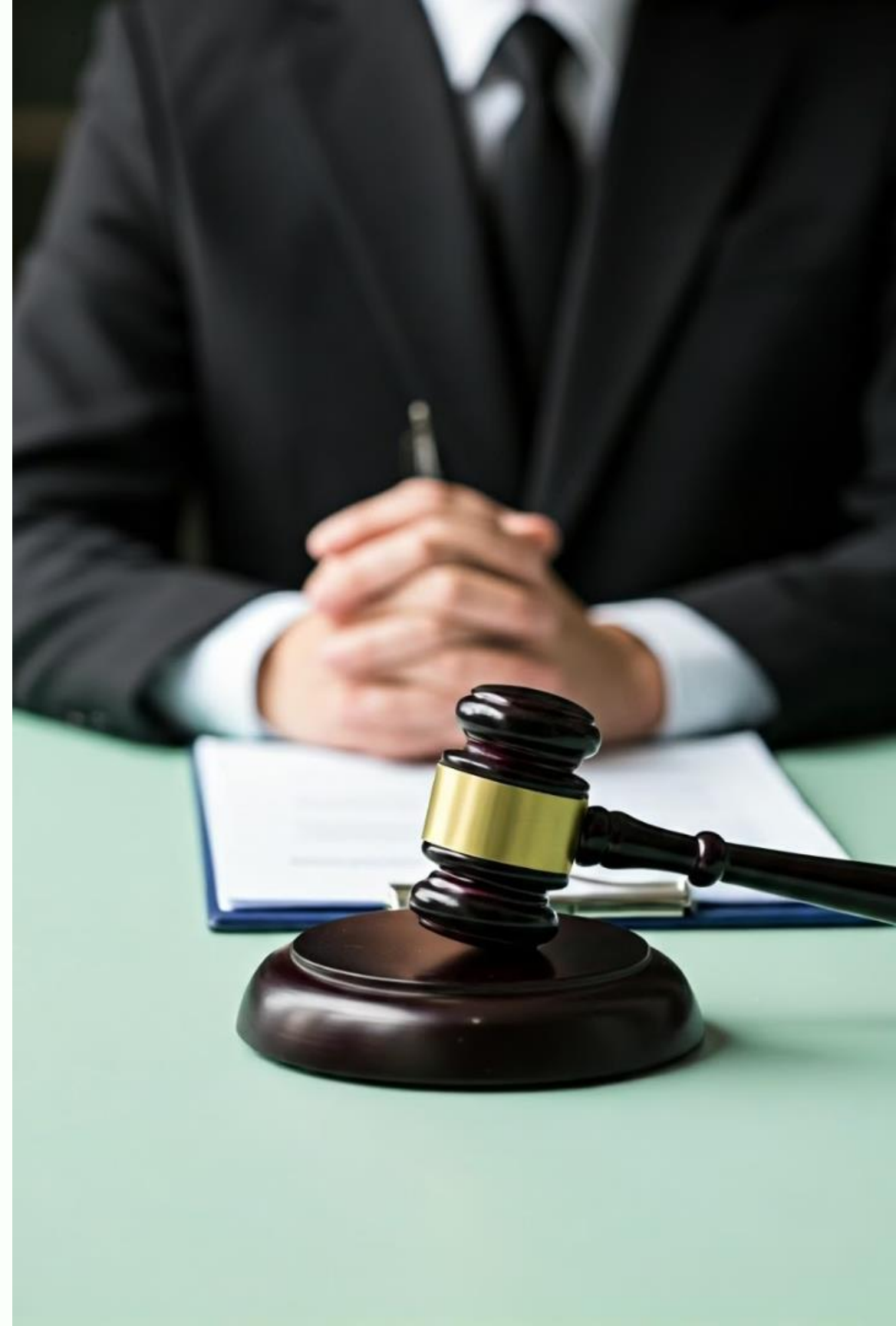
Darba aizsardzības pasākumi

Darbinieks var ievērot tikai tos pasākumus, ko darba devējs ir nodrošinājis

Administratīvā Apgabaltiesa savā spriedumā lietā Nr.A420374013 ir skaidri norādījusi, ka darbinieku atbildība par darba aizsardzības pasākumu ievērošanu ir pakārtota darba devēja atbildībai. Šis ir būtisks princips, kas jāņem vērā, izmeklējot nelaimes gadījumus darbā.

Tiesa uzsvēra, ka darbinieks var ievērot darba aizsardzības pasākumus attiecīgajā darba vidē un vietā tikai tādā gadījumā, ja darba devējs ir nodrošinājis atbilstošu darba aizsardzības pasākumu izstrādi un ir pienācīgi iepazīstinājis ar tiem darbiniekus.

Darbinieka "neuzmanība" nevar būt primārais cēlonis, ja darba vide nav droša.

Secinājumi un rekomendācijas nelaimes gadījumu izmeklēšanai

Fokuss uz patiesajiem cēloņiem

Atteikties no "neuzmanības" kā ērta skaidrojuma

Sistēmiska pieeja

Analizēt darba vides faktoru kompleksu ietekmi

Preventīvi pasākumi

Izstrādāt konkrētus un mērķtiecīgus uzlabojumus

Apkopojot šajā prezentācijā analizētos piemērus un tiesu praksi, varam secināt, ka neuzmanības norādīšana kā nelaimes gadījuma cēlonim neatbilst mūsdienu darba aizsardzības principiem un tiesu praksei. Tā vietā nepieciešama sistēmiska pieeja, kas koncentrējas uz darba vides faktoru ietekmi.

Rekomendējam darba devējiem un darba aizsardzības speciālistiem izmeklēšanā fokusēties uz konkrētiem darba vides faktoriem, kas ietekmēja negadījuma norisi, nevis meklēt vainīgos. Tikai identificējot patiesās sistēmiskās problēmas, var veiksmīgi novērst līdzīgus negadījumus nākotnē, uzlabojot darba drošību un aizsargājot darbinieku veselību un dzīvību.

ESI DROŠS, KA
DARBS IR DROŠS!

ESI DROŠS, KA
DARBS IR DROŠS!

KAPTEINE (NE)KRITIENS BRĪDINA

**KRIST NAV
FORŠI,
NEKRĪTI!**

Vai tavs uzņēmums
ir drošs? Forši!
Piesaki to konkursam,
pastāsti mums par to un
saņem vērtīgas balvas.

www.kristnavforsi.lv >>>

Eiropas Sociālā fonda Plus projekts
"Valsts darba inspekcijas veikspējas
stiprināšana un pakalpojumu
modernizēšana",
Nr. 4.3.3.7/1/24/l/001

Nelaimes gadījumu statistika

Paklupšanas un pakrišanas nelaimes gadījumi veido vairāk kā piekto daļu no visiem darba vietās reģistrētajiem negadījumiem.

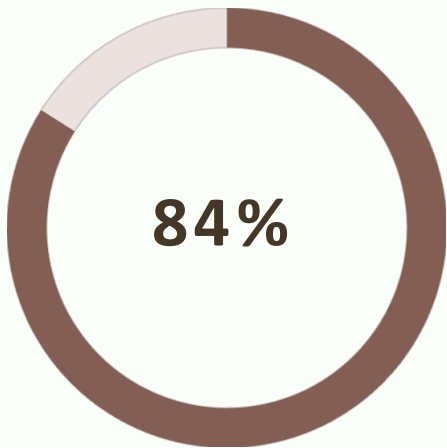
2024. gadā VDI reģistrēti **514 (22%)** nelaimes gadījumi darbā, kas notika paslīdot, paklūpot, pakrītot.

2023. gadā VDI reģistrēti **511 (23%)** nelaimes gadījumi darbā, kas notika paslīdot, paklūpot, pakrītot.

2022. gadā VDI reģistrēti **502 (21%)** nelaimes gadījumi darbā, kas notika paslīdot, paklūpot, pakrītot.

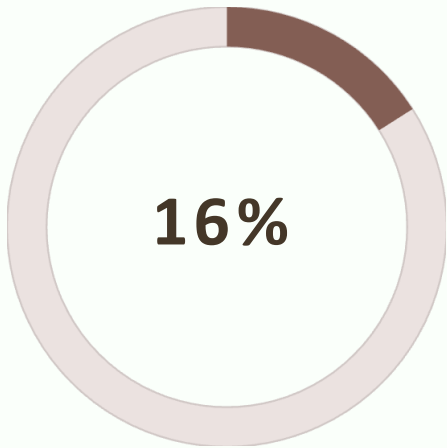

Nelaiimes gadījumi pēc smaguma pakāpes

Nesmagi nelaimes gadījumi

Nelaiimes gadījumi, kurus varētu novērst, ieviešot atbilstošus drošības pasākumus un apmācības.

Smagi nelaimes gadījumi

Smaguma pakāpju analīze atklāj, ka pat šķietami nenoīmīgi pakļupšanas gadījumi var radīt nopietnas sekas. Viegli ievainojumi bieži netiek pietiekami novērtēti, taču tie var progresēt uz nopietnākām problēmām.

Kurš cieš visbiežāk no paklupšanas un pakrišanas?

Sievietes - 57 %

Vīrieši - 43%

Nozares ar augstāko pakļupšanas risku

17 %

Mazumtirdzniecība, vairumtirdzniecība

Klientu apkalpošanas zona ar
pastāvīgu darbinieku kustību

17%

Transports, uzglabāšana

Iekāpšana/izkāpšana no
dažāda veida transporta
līdzekļiem, to apkope

15%

Apstrādes rūpniecība

Ražošanas procesi ar eļļām,
šķidrumiem un nevienmērīgām
virsmām

13%

Veselība, sociālā aprūpe

Steidzīgs darba temps un
nepietiekama uzmanība
apkārtējai videi

9%

Valsts pārvalde

Šķietami drošā vidē slēpjas
neparedzēti riski

Katrai nozarei raksturīgi specifiski riska faktori, kas prasa pielāgotas preventīvās stratēģijas un drošības pasākumus.

Kur visbiežāk notiek paklupšana un pakrišana

Kāpjot pa kāpnēm

Kāpnes ir viens no bīstamākajiem elementiem darba vidē. Nepietiekams apgaismojums, nodiluši, izdrupuši pakāpieni. Steidzīgums rada papildu bīstamību.

Pārvietojoties pa slapju virsmu

Mitrums uz grīdas ir viens no galvenajiem paklupšanas cēloņiem. Izlijušie šķidrumi, virsmas pēc kārtējās uzkopšanas rada slidenas zonas.

Izvēloties īsāko ceļu

Darbinieki bieži izvēlas nedrošus ceļus, lai ietaupītu laiku. Pārrāpšanās pār barjerām, staigāšana pa neapgaismotiem ceļiem, īsāku ceļu izmantošana rada neparedzētas situācijas.

Veselības stāvokļa pasliktināšanās

Reibonis, asinsspiediena svārstības, medikamentu blakusparādības ietekmē līdzsvara sajūtu un koordināciju, palielinot pakrišanas risku.

Sniegs un ledus

Ziemas apstākļi rada īpašus izaicinājumus. Nenotīrīti iebraucamie ceļi, ledains asfalta segums ap ēku ieejām, nepietiekama kaisīšana ar pretslīdes materiāliem.

Paklupšanas un pakrišanas cēloņi

Neparedzēti priekšmeti

Kastes, ratiņi, dažādi instrumenti, kas atstāti nepiemērotās vietās

Vadi un kabeļi

Elektrības vadi, pagarinātāji, kas šķērso gājēju celiņus

Paklāji un pārklāji

Salocīti, noslīdējuši vai bojāti grīdas pārklāji

Aprīkojums

Krēsli, spaiņi, maisi, kas nav savā vietā

Tīrīšanas līdzekļi

Šļūtenes, slotas, ūdens spainis atstāti darba zonā

Konstrukciju elementi

Apmales, sliekšņi, grīdas līmeņa izmaiņas bez brīdinājuma zīmēm

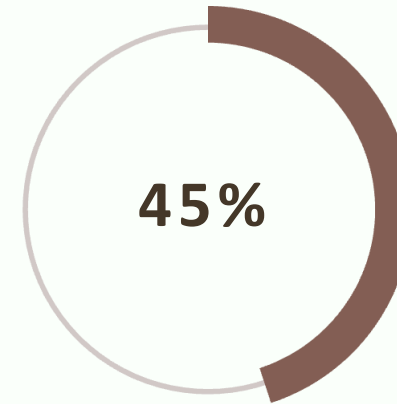
Dabas elementi

Nokritušie zari, lapas, kas rada slidenu virsmu

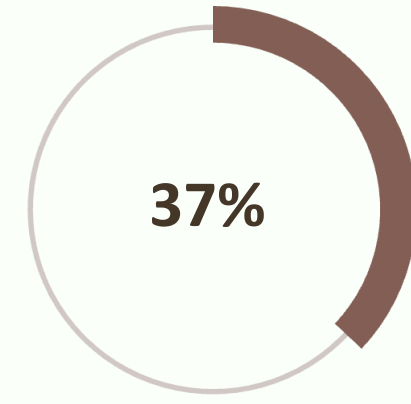
Katrs no šiem cēloņiem ir novēršams ar pareizu darba organizāciju un darbinieku izglītošanu. Svarīgi ir izveidot kultūru, kurā katrs darbinieks jūtas atbildīgs par darba vides drošību.

Visbiežāk ievainotās ķermeņa daļas

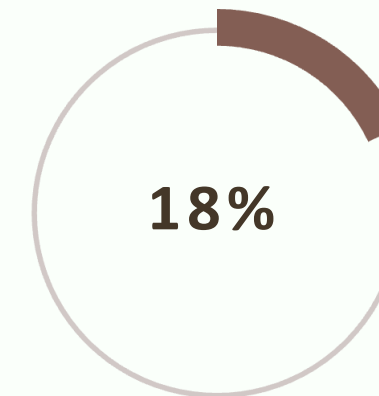
KĀJAS

Kājas, ieskaitot ceļus, potītes un pēdas. Šie ievainojumi bieži saistīti ar kaulu lūzumiem un locītavu bojājumiem.

ROKAS

Rokas, pirksti, plaukstas, elkoņi, pleci un plecu locītavas. Rodas mēģinājumos amortizēt kritienu.

Citas ķermeņa daļas

Galva, mugura, ribas un iekšējie orgāni. Bieži nopietni ievainojumi ar ilgstošām sekām.

Statistika rāda, ka kājas cieš visbiežāk, jo tās ir pirmās, kas saskaras ar šķēršļiem. Rokas bieži tiek izmantotas, lai amortizētu kritienu, bet tas var radīt nopietnus plaukstas un rokas ievainojumus.

Paralēli šīm aktivitātēm, VDI ir uzsākusi tematisko pārbaudi uzņēmumos par pakrišanas, paklupšanas riskiem.

Pārbaūžu laikā pastiprināta uzmanība tiks pievērsta tieši šim riskam un darba devēja paredzētajiem pasākumiem riska mazināšanai.

Kopā	paredzēts	veikt
pārbaudes		190
uzņēmumos.		

Nelaiimes gadījumu piemēri

Nelaiimes gadījumi netipiskos darba apstākļos

Medicīnas personāls

Mediķiem jānes mēbeles, kas nav viņu ikdienas pienākums.

Radošās profesijas

Aktieriem jāstrādā augstumā bez atbilstošas apmācības.

Neatbilstošu darbu veikšana

Krāsotājam jādemontē seifa durvis, pārdošanas menedžeris izkrauj kravu.

"Uz savu galvu"

Bieži cieš vadošie darbinieki, kas veic darbus bez apmācības.

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (1)

Darba uzdevums

Diviem nodarbinātajiem jāsadala cauruļu pārvads īsākos posmos citā uzņēmumā.

Aprīkojums

Darba veikšanai izmantots šķērveida pacēlājs objekta teritorijā.

Darba vides apstākļi

5 m augstumā pa sliedi pārvietojas betona transportieris.

Nelaimes gadījums

4 m augstumā darbiniekus notrieca betona transportieris, apgāžot pacēlāju.

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (1) - turpinājums

Darbu saskaņošana

Darba devēju pārstāvji mutiski pārrunāja darbus pirms to uzsākšanas.

Vienoššanās

Vienojās, ka darbi tiks veikti, nepārtraucot betona transportiera kustību.

Drošības instrukcijas

Tika norādīta tikai transportiera atrašanās vieta, bet ne drošas pacelāja novietošanas zonas.

Neskaidri norādījumi darbiniekiem

Nebija konkrētu norāžu par drošu darba zonu robežām.

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (2)

Darbi augstumā

Bija jāveic ceha starpsienas remontdarbi 8 m augstumā ar šķērveida pacēlāju

Cehā notiek paralēli darbi

Cehā nodarbinātais ar telferi pārvietoja metāla atgriezumus

Nelaimes gadījums

Nesaskaņotas rīcības rezultātā notika sadursme starp abiem darba aprīkojumiem.

Divu darba devēju sadarbības risks (2) - turpinājums

Nelaimes gadījums

Telfera konstrukcija uztriecās pacēlāja grozam, nogāžot nodarbinātos.

Signāla trūkums

Darba aprīkojums nebija aprīkots ar brīdinošu signālu, uzsākot kustību.

Norobežojuma trūkums

Darba teritorija zem telfera nebija norobežota.

Darbu secības trūkums

Netika atrunāta paralēli veicamo darbu secība.

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (3)

Paralēlie darbi būvlaukumā

Divu SIA nodarbinātie veic darbus pie būves no dažādām pusēm. Katrs savā zonā, bet vienā būvobjektā.

Nodarbinātajiem nodrošināti atbilstoši individuālie aizsardzības līdzekļi drošam darbam.

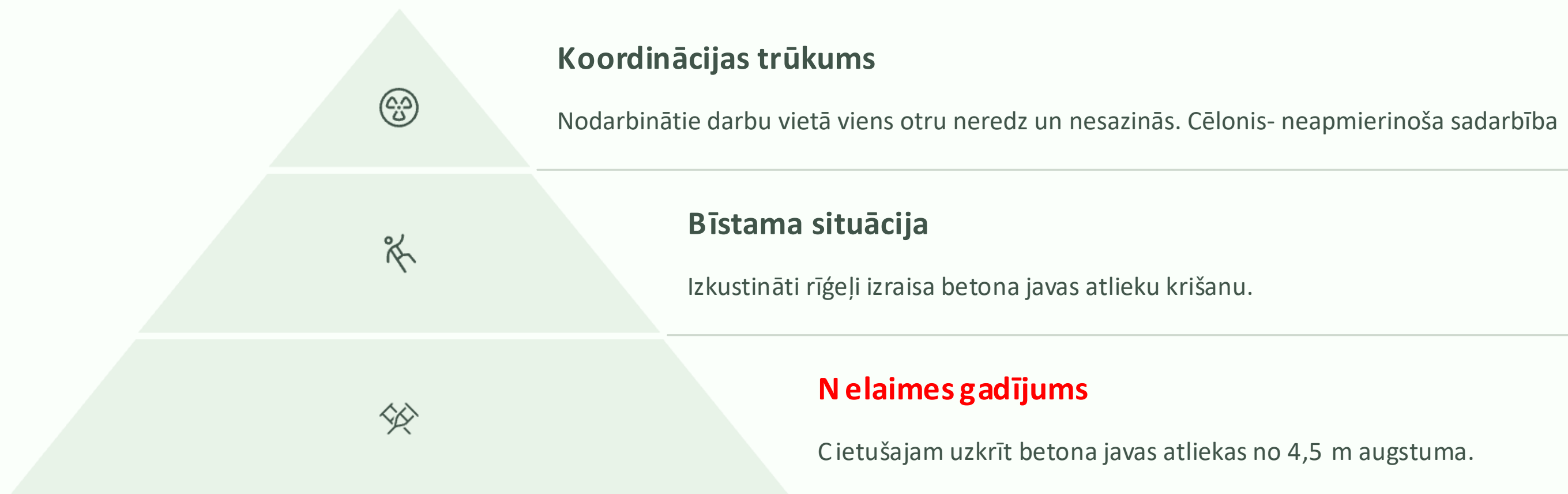
Pirmā brigāde

- Stiegrotāju brigādei jānojauc sastatņu tornis

Otrā brigāde

- Virs sastatņu torņiem jādemontē metāla konstrukcijas uz kurām atradās rīgeļi un finiera saplākšņi

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (3) - turpinājums

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (4)

Notikuma apraksts

Kravas pārkraušanas darbi starp divu uzņēmumu darbiniekiem. Kravas automobiļa vadītājs ieradies pēc kokmateriālu pasūtījuma pirmoreiz jaunā darba vietā.

Iesaistītās personas

Viena uzņēmuma nodarbinātais - kravas automobiļa vadītājs (cietušais).
Otra uzņēmuma nodarbinātais - dakšveida iekrāvēja vadītājs, kurš iekrauj kokmateriālus.

Nepieciešamā sadarbība

Darbs jāveic precīzi saskaņojot darbības - pozicionēt kravu, izvietot starplikas, nostiprināt kravu, kraut nākamo paku.

Divu darba devēju nesadarbošanās risks (4) - turpinājums

Iekrāvēja vadītāja pienākums

Pirms kravas pārvietošanas bija jāpārlicinās, ka ceļā neatrodas cilvēki. Jānovērš bīstamās situācijas rašanās.

Kravas automobiļa vadītāja darbība

Cietušais nokļuva iekrāvēja vadītāja "aklajā zonā".

Nelaiemes gadījuma sekas

Cietušais tika iespiests starp kokmateriālu paku un kravas automašīnu.

Secinājumi-kāpēc notika nelaimes gadījumi?

Neidentificētu risku izraisīti nelaimes gadījumi (1)

Situācijas apraksts

Palīgstrādnieks zāgēja augļu kokus ar motorzāģi. Darba laikā viņam virsū uzkrita zars, izraisot smagus veselības traucējumus.

Šis gadījums ir spilgts piemērs tam, kā neidentificēts risks var novest pie nopietnām sekām.

Nelaimes gadījuma cēloņi

- Nepietiekama darba vides riska novērtēšana
- Nepietiekama darbinieka apmācība un instruēšana
- Instrukcijās nebija iekļauta informācija par koku zāgēšanas drošām metodēm
- Nebija noteikta droša zāgēšanas secība
- Nebija noteikta droša atrašanās vieta zaru zāgēšanas laikā

Neidentificētu risku izraisīti nelaimes gadījumi (2)

Situācija

Darbinieks nosmaka tilpnē, veicot ūdens izsūkņēšanas darbus.

Cēloņi

Neatbilstošs darba vides riska novērtējums.

Apmācība

Darbinieks nebija atbilstoši apmācīts darbam bīstamā vidē.

Uzraudzība

Nepietiekama darba vadība un kontrole.

Neskaidrs darba uzdevums radīja situāciju, kad nebija skaidrs, vai darbiniekam jāiekāpj tilpnē. Šāda neskaidrība darba uzdevumā var novest pie letālām sekām.

Nelaimes gadījumi nestandarta darbu izpildes laikā

Demontāžas darbi

Automašīnas vadītājs tiek iesaistīts durvju demontāžas darbos, kas nav viņa pienākumos un nav atbilstoši apmācīts.

Letāls gadījums

Vadītājs iekāpa piekabē brīdī, kad tajā tika pildīta šķelda.

"Palīdzība" kolēģim

Noliktavas darbinieks palīdz kolēģim montēt plauktu sistēmas, kas nav viņa pienākumos.
Kritiens no augstuma

Darba devēju pieļautās nepilnības nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanā (1)

- Nav norādīts traumēšanas faktors
- Kļūdaini norādīts NG cēlonis
- Traumēšanas faktors tiek jaukti ar cēloni
- Aktā norādīta pretrunīga informācija
- Atbildība uzlikta nodarbinātajam, bet..

Nepilnības nelaimes gadījumu izmeklēšanā (2)

Darba vides faktoru iedarbība

Bieži atzīmēts, ka NG nav darba vides riska faktoru iedarbības rezultāts, kad patiesībā ir.

Izziņa

Nav izpratnes par veselības traucējumu smaguma pakāpes izziņas formu

Paskaidrojumu trūkums

Netiek pievienots cietušā paskaidrojums par notikušo.

Akta parakstīšana

Aktu neparaksta visi norīkotie izmeklēšanas komisijas locekļi.

TRAINING

Uzlabojumi nelaimes gadījumu izmeklēšanā

Pēdējo piecu gadu laikā aktu kvalitāte ir ievērojami uzlabojusies.

Procentuāli pieaugusi korekti aizpildīto aktu proporcija-palielinās DA speciālistu izpratne.

Kopsavilkums

Galvenie secinājumi

Nelaimes gadījumu cēloņi bieži ir saistīti ar neatbilstošu darbu sadali, nepilnīgu apmācību un risku nenovērtēšanu.

Dokumentācijas nozīme

Korekti aizpildīta dokumentācija ir būtiska gan juridiskai aizsardzībai, gan drošības uzlabošanai.

Sadarbības uzlabošana

Īpaša uzmanība jāpievērš divu darba devēju sadarbībai un informācijas apmaiņai.

Eiropas savienības valstīs notikušo nelaimes gadījumu piemēri

Valsts darba
inspekcija

IGAUNIJA

- Mazuta tvertnei, kas tika izmantota kopš 1960. gada, bija nepieciešams veikt gāzes cauruļu remontu tās augšpusē.
- Darbā bija iesaistīti piecu dažādu uzņēmumu pārstāvji (cietušā darba devējs, darba devējs, kas bija pasūtījis apakšuzņēmuma līgumu, uzņēmums, kas piegādāja materiālus remontam, uzraugs un koordinators).
- Strādnieku uzdevums bija savienot vienu cauruli ar otru cauruli, kas bija savienota ar ventilācijas atveri.
- Strādniekiem vajadzēja mainīt caurules formu, jo pasūtītā caurule neatbilda prasītai specifikācijai.
- Darbiniekiem tika nodrošināta metināšanas iekārta, lai pēc iespējas ātrāk pabeigtu darbu.

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA APRAKSTS

- Darba vadītājs deva atļauju veikt metināšanas darbus uz tvertnes jumta.
- Jumts vairākās vietās bija sarūsējis, gāze bija noplūdusi tvertnes augšpusē.
- Gāze, iespējams, bija noplūdusi arī caur neaizsegtu šauru ventilācijas spraugu.
- Metināšanas laikā notika sprādziens un izcēlās ugunsgrēks.
- Darbinieki paši sāka dzēst ugunsgrēku ar nelielu ugunsdzēsamo aparātu.
- Viens no strādniekiem pameta jumtu, kad liesmas sāka izplatīties.
- Otrs darbinieks palika uz jumta, mēģinot dzēst ugunsgrēku, un guva 50-60% visā ķermeņa apdegumus.

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA CĒLOŅI

- Darbinieki izmantoja metināšanas iekārtu sprādzienbīstamā vidē, kad bija notikusi gāzes noplūde.
- Uzņēmuma pārstāvis, kas koordinēja darbus, atļāva veikt metināšanas darbus uz tvertnes jumta.
- Cietušais bija ģērbies sintētiska materiāla T-kreklā, kas varēja būt statiskās elektrības avots;
- Tvertnes stāvoklis netika novērtēts.
- Koordinācijas un sadarbības trūkums-uzraugs netika informēts, ka uz tvertnes tiks veikti kādi darbi.

Valsts darba
inspekcija

GŪTĀ PIEREDZE, Secinājumi

- Vienmēr ir jāveic atbilstošs reālajai situācijai riska novērtējums, lai veiktu konkrētu darbu (bija jāņem vērā tvertnes stāvoklis).
- Atbildīgās personas ir jāinformē par visām svarīgākajām izmaiņām no darba drošības un veselības aizsardzības viedokļa.
- Caurule bija jānovieto uz zemes, lai veiktu nepieciešamos remontdarbus, un pēc tam jānovieto atpakaļ uz vietas, lai to uzstādītu.
- Ātrākais un vienkāršākais veids, kā rīkoties, var izraisīt katastrofālas sekas.

Valsts darba
inspekcija

SLOVĀKIJA

- Cietušais (elektriķis) kopā ar saviem kolēģiem – iekārtas apkopēju un vēl vienu elektriķi - tika izsaukti uz krējuma tvertni piena pārstrādes cehā , jo tvertnei bija radušies darbības traucējumi.
- Vajadzēja demontēt sanitārās dušas galviņas, lai tās varētu iztīrīt.
- Iekārtas operators informēja, ka iekārta ir izslēgta.
- Cietušais iekāpa tvertnē, izmantojot piekaramās kāpnis.

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA APRAKSTS

- Cietušais pirmo galviņu demontēja, stāvot ar vienu kāju uz kāpnēm, bet ar otru - uz maisītāja.
- Otro galviņu viņš demontēja, stāvot uz maisītāja ar abām kājām.
- Pēc tīrīšanas viņš lika atpakaļ pirmo rezerves galviņu un ar vienu kāju stāvēja uz maisītāja lāpstiņas, maisītājs pēkšņi iedarbojās un sāka griezties.
- Cietušais zaudēja līdzsvaru un nokrita uz tvertnes dibena, gūstot vairākas nopietnas traumas (lūzumus, izmežģījumus u.c.).

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA CĒLOŅI

- Nepareiza darba organizācija.
- Nebija nodrošināta droša tvertnes tehniskās iekārtas (maisītāja) izslēgšana.
- Instrukcijā «Darba kārtība mašīnu un iekārtu remontam, apkopei un uzturēšanai» ir minēta tikai vispārējā darba kārtība, bet nav detalizēti norādītas atsevišķas darbības krējuma tvertnes sanitāro dušu tīrīšanā.
- Instrukcija nebija apmācības sastāvdaļa, bet bija izlikta lasīšanai darba telpā.

Valsts darba
inspekcija

PREVENTĪVIE PASĀKUMI

- Noteikt drošu darba procedūru krējuma tvertnes sanitāro dušu tīrīšanai, t. i., precīzi un skaidri aprakstīt, kā veicami atsevišķi darbības posmi un uzskatāmi iepazīstināt ar to darbiniekus.

Valsts darba
inspekcija

LIELBRITĀNIJA

- Strādnieks (64 gadi) strādāja 60 metrus augstā baznīcas tornī un veica restaurācijas darbus, sēžot “bocmaņa krēslā” - darba pozicionēšanas sēdekļī.

Valsts darba
inspekcija

LIELBRITĀNIJA

- Netika lietota drošības sistēma, lai novērstu kritienu.
- Strādnieks nokrita un guva nāvējošus ievainojumus.
- Būvniecības uzņēmumam tika uzlikts 60 000 sterliņu mārciņu liels sods, kad no baznīcas torņa nokrita strādnieks, kas veica baznīcas torņa restaurācijas darbus
- Kritieni no augstuma joprojām ir viens no galvenajiem ar darbu saistīto nāves gadījumu un traumu cēloņiem Lielbritānijā.

Valsts darba
inspekcija

Spānija

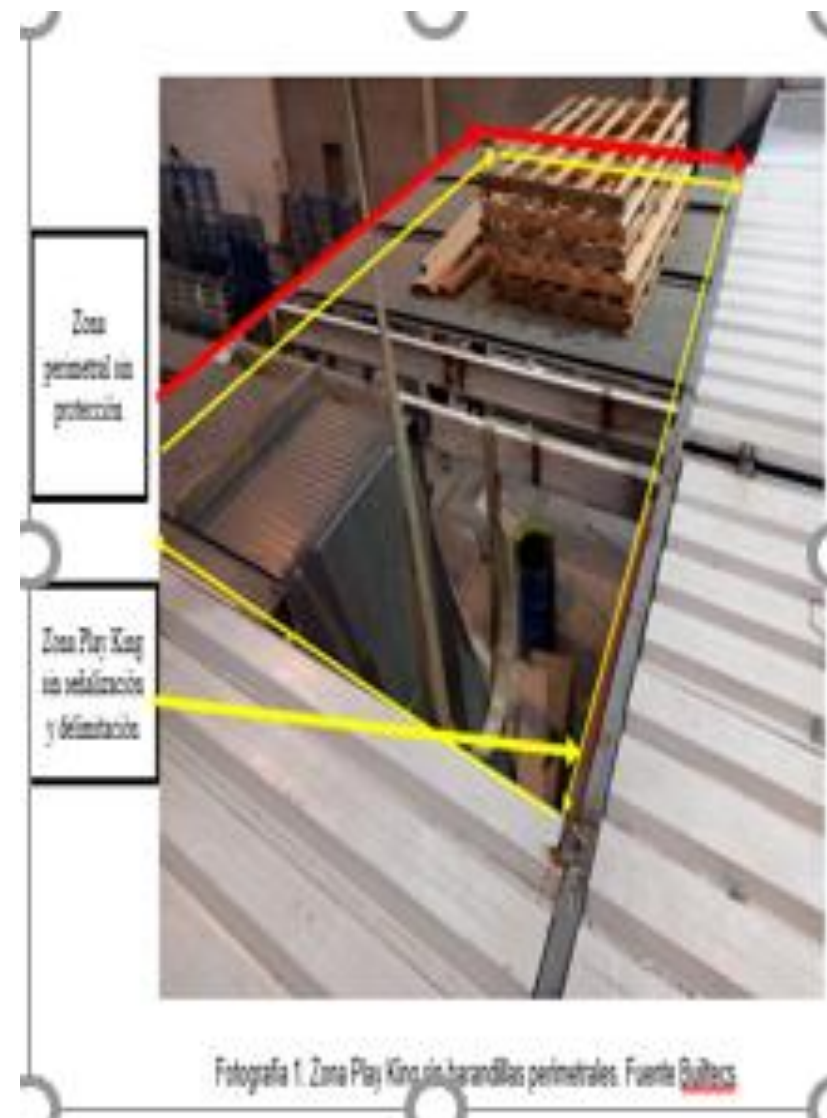
- Apakšuzņēmuma darbinieki strādāja uz moduļu ēkas jumta 3,5 m augstumā un veica hidroizolācijas darbus.
- Uz jumta bija atvere, kas nebija hidroizolēta un kurai kā pagaidu segums bija uzliktas 4 poliuretāna putu sendvičpaneļu (daudzslāņu) plātnes, kuru biezums bija 50 mm un nestspēja 150 kg katra.
- Pēc pusdienu pārtraukuma apakšuzņēmuma darbinieki atsāka jumta hidroizolācijas darbus.
- Foto-darba vieta plkst.14:00

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA APRAKSTS

- Galvenā uzņēmuma ražošanas darbinieki ap plkst. 15.00 pabeidza darba dienu un tilta celtna operators devās prom no darba vietas.
- Uz jumta virsmas bija dažas metāla lokšņu paketes, kas traucēja turpināt darbu.
- Cietušais darbinieks paņēma tilta celtni bez atļaujas un pārvietoja metāla lokšņu paketi uz pagaidu segumu (uz plātņi, kas aizsedza atveri).
- Pagaidu segums neatbilda svaram, kuram tas tika pakļauts (69 metāla loksnes ar kopējo svaru 850 kg).
- Tas izraisīja pagaidu seguma sagraušanu un darbinieka un metāla lokšņu krišanu.
- Darbinieks guva letālas traumas.

Nelaimes gadījuma vieta

Valsts darba
inspekcija

NELAIMES GADĪJUMA CĒLOŅI

1. Nepietiekams riska novērtējums un preventīva plānošana no galvenā uzņēmuma un apakšuzņēmuma puses.
2. Nepilnīga abu uzņēmumu darbības koordinācija.
3. Nepietiekama preventīvā informācija un darbinieku apmācība.
4. Pasākumu trūkums, kuru mērķis ir nodrošināt, lai tilta celtni neizmantotu nepiederošas personas, kā arī uzraudzības un kontroles trūkums šajā jomā.

Valsts darba
inspekcija

PREVENTĪVIE PASĀKUMI

1. Jumta atvēruma aizsegšana plānotajos termiņos.
2. Norādīt un norobežot atvērumu, brīdināt par maksimālo pieļaujamo svaru un aizliegt personālam atrasties šajā zonā.
3. Veikt pasākumus, lai tilta celtni varētu izmantot tikai atbilstoši apmācīti darbinieki. Ieteicams izmantot tilta celtnus, kas aprīkoti ar bloķēšanas atslēgu. Šīs iekārtas tālvadības pults ir jāaizsargā pret nepiederošu personu pieslēgšanu.
4. Uzlabot novērtēšanas un preventīvo plānošanu un pielāgot to veiktā darba realitātei.

Valsts darba
inspekcija

GŪTĀ PIEREDZE

- Ir svarīgi preventīvās pārvaldības pasākumus pielāgot darba vai veicamo darbu realitātei un pārvarēt tikai formālu atbilstību preventīvajiem pasākumiem.
- Darbības koordinēšanu nedrīkst ierobežot tikai ar formālu dokumentu apmaiņu bez jebkādas preventīvas nozīmes.

JAUTĀJUMI

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-1

Ko darīt darba devējam, vai ziņot un reģistrēt to kā negadījums darbā, ja darbinieks apgalvo, ka viņam ir darba trauma, darbā savilkta mugura, bet pieprasījumā par veselības traucējuma smaguma pakāpi ārsts, apgalvo, ka nav konstatētas negadījuma darba vietā pazīmes, ka tā ir darbinieka vispārēja saslimšana?

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-2

- Kādi ir praktiskie piemēri gadījumiem, kad nelaimes gadījums nav darba vides riska faktoru rezultātā radies?
- Kādas ir aktualitātes nelaimes gadījumu izmeklēšanā, ja darbs veikts attālināti (cietušā mājās)? Kā šajā gadījumā? Kurš ir atbildīgs par to, ja darbinieks apliecinājumā par risku identificēšanu norādījis, ka viss kārtībā, bet pēc nelaimes gadījuma izrādās, ka grīdas segums bijis bojāts un dēļ tā darbinieks savās mājās, darba devēja noteiktajā darba laikā, pieceļoties un ejot no datorgalda uz citu telpu, guvis traumu?

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-3

Vairākkārt praksē esam saskārušies ar situācijām, kad VDI atsakās pieņemt nelaimes gadījuma izmeklēšanas aktu, pamatojoties uz to, ka tam nav pievienota darba aizsardzības instrukcija un darba vides riska novērtējums. Taču Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumu Nr. 950 "Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" 38. punktā šādi dokumenti nav iekļauti kā obligāti pielikumi. Mūsu izpratnē darba aizsardzības instrukcijas un riska novērtējumi ir darba aizsardzības sistēmas elementi, bet ne tieši ar konkrēto nelaimes gadījumu saistīti dokumenti.

Ņemot vērā šo, lūdzu precizēt:

- Kāds ir dokumentu minimums, kas obligāti jāiesniedz izmeklēšanas akta pielikumā?
- Kā juridiski pamatot situāciju, kad VDI pieprasa dokumentus, kas nav iekļauti MK noteikumu Nr. 950 pielikumos?
- Vai un kā tiek vērtēta ilgtspējīga un racionāla pieeja dokumentu noformēšanā, ņemot vērā gan laika, gan resursu patēriņu? Atšķirība starp obligātajiem un prasītajiem dokumentiem sasniedz 30 lpp.

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-4

Šobrīd novērojam, ka dažādu inspektoru pieeja būtiski atšķiras un dažkārt kļūst pārāk birokrātiska, kas apgrūtina gan darba devēju, gan izmeklēšanas komisiju darbu.

Mūsu uzņēmumā nelaimes gadījumu izmeklēšana tiek uztverta ļoti nopietni — tiek analizēti cēloņi, izvērtēti apstākļi, un tiek iesaistīti vairāki speciālisti. Tomēr praksē esam atkārtoti saskārušies ar situācijām, kad VDI pārstāvji apšaubā sagatavotos cēloņu aprakstus, pat gadījumos, kad tie ir loģiski pamatoti un saskaņā ar reālo situāciju. Nereti, neskatoties uz paskaidrojumiem un argumentāciju, inspektori kategoriski nepiekrīt un norāda, ka šie secinājumi esot “nekorekti”.

Īpaši problemātiska šķiet situācija, kad kā nelaimes gadījuma cēlonis tiek identificēts, piemēram, tehniskā stāvokļa vai instrumenta nolietojuma jautājums, taču VDI pārstāvis šo automātiski noraida, norādot, ka vienīgais iespējamais cēlonis esot darbinieka rīcība.

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-5

Tādēļ lūdzam skaidrojumu:

- Vai VDI ir izstrādāti konkrēti metodiskie norādījumi, pēc kuriem tiek izvērtēta cēloņu atbilstība un korektums?
- Kā darba devējam aizstāvēt savus secinājumus gadījumos, kad tie ir loģiski, dokumentēti un izskaidroti, bet inspektors tos vienkārši nepieņem?
- Kā rīkoties situācijās, kad izmeklēšanas gaitā tiek izjusta izsmejoša vai augstprātīga attieksme, kas nepalīdz objektīvai un konstruktīvai sarunai?

Mūsu mērķis ir sadarbība un nelaimes gadījumu novēršana, taču šobrīd nereti jūtamies kā tie, kam nemitīgi kaut kas ir jāpierāda, nevis kā partneri darba aizsardzības stiprināšanā.

Valsts darba
inspekcija

Jautājums-6

Cik bieži tiek veiktas pārbaudes uzņēmumā pēc nelaimes gadījuma izmeklēšanas dokumentu saņemšanas, lai pārliecinātos, vai izmeklēšana ir notikusi pēc būtības, vai tikai ir atrasts tas viens punkts instrukcijā, kas norāda uz darbinieka paša vainu? Kāds piemērs.

Darbinieks paziņo, ka traumu ir ieguvis vakardien darba laikā!
Video kameru un liecinieku nav!

Epilepsija

Paldies!